

Achter 't eten TONEELGROEP CEREMONIA & HET MUZIEK LOD & THEATER ZUIDPOOL foto Tania Desmet

helden maken, die in staat zijn de stap over 'de limiet' te zetten.

ETCETERA Je zoekt in je stukken naar een kern van waarheid. Hoe rijm je dat met het overdadige schminkgebruik, de kostuums, het groteske gebaar? Vormen die elementen geen ballast in je streven naar authenticiteit?

DE VOLDER Dat streven gaat gepaard met een streven naar herkenbaarheid. Ik kom geregeld mensen op straat tegen van wie ik denk: als ik die in een stuk zou opvoeren, zou niemand het geloven. Dat gaat over alle facetten: hoe ze eruit zien, hun stem, hun kledij, hun taal. En vooral ook hun manier van denken en handelen; daar moet je maar gewoon elke dag de kranten voor openslaan. Wat wij in onze stukken doen, kan eigenlijk niet tippen aan de groteske werkelijkheid op straat.

ETCETERA Eén oefening keert steeds terug: 'De dans met de schaduw van het onbewuste'. Je vergelijkt het onbewuste met de zon die een schaduw voor je uitwerpt, en nodigt je spelers uit om te dansen met de schaduw van hun onbewuste. Welke rol speelt deze meta-

forische dansoefening binnen het werk?

DE VOLDER Als een acteur mee wil stappen in dat beeld, dan krijg ik een fysieke actie te zien waarvan ik de innerlijke beweegredenen niet ken. En die ik ook niet wil kennen; ik wil me immers niet bezighouden met de psychologie van de spelers. Ik zie een speler in actie, en daar kan ik iets mee doen. In sommige gevallen is deze oefening een voorbereidingsmoment voor een improvisatiesessie, want het brengt een soort rust met zich. En soms dringt de dans door tot in het stuk, zoals bij *Kamer en de man* het geval was.

Het heeft voor mij met schoonheid te maken, en met authenticiteit. Het resultaat is iets waar ik geen oordeel over kan vellen. Ik ben buitengewoon gefascineerd door wat ik voor mij zie gebeuren, door de intense concentratie van de spelers. Het is alsof je naar een zonsondergang kijkt en je je afvraagt hoe het komt dat dat zo prachtig is. Je ziet die zon zakken en wil haar kost wat kost tot de laatste fractie van een seconde bóven de horizon houden. Op dat moment kan je in de zon kijken zonder verblind te worden en beseft je dat je inzicht krijgt in iets dat normaliter verbor-

gen blijft. Dat gebeurt ook als een speler danst met de schaduw van zijn onbewuste.

ETCETERA Wat verwacht je van je spelers?

DE VOLDER De wens om te spelen. En dat ze er *zijn*. Het is zo simpel als koude pap, maar voor mij is het essentieel. Als een speler er tijdens een improvisatie *is*, is dat voor mij voldoende. Indien de speler daartoe bereid is, is er geen enkel probleem. Want hij zou ook kunnen zeggen: 'wat sta ik hier te doen, ik ben weg'. Maar zelfs al weet een speler niet wat doen, dan nog nodig ik hem uit om erbij te blijven. Al staat hij stil, hij kan luisteren en kijken naar wat er rondom hem gebeurt. Meer moet dat niet zijn. ●

1 Jan Leroy acteerde in de jaren '70 in Het Trojaanse Paard, waar hij onder meer werkte met Dominique Valentin van Théâtre du Soleil en in contact kwam met de speltheorieën van de Braziliaanse theatermaker Augusto Boal. Hij regisseerde de eerste projecten van Arne Sierens in De Sluipende Armoede. Hij doceerde ook aan de toneelschool in Amsterdam. Tijdens en na zijn docentschap was hij jarenlang actief als regisseur in het 'amateurcircuit', vooral bij het Multatuli-theater in Gent. Samen met Guido Van Meir werkte hij aan de regie van de toneelversie van *Pietje de Leugenaar*. Jan Leroy overleed in 1999.